

Zápis z jednání pracovní skupiny pro rozvoj čtenářské gramotnosti a pro rozvoj potenciálu každého žáka

Místní akční plán rozvoje vzdělávání II ve SO ORP Domažlice a ve SO ORP Horšovský Týn

CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0008509

Místo konání: elektronickou formou přes email

Datum a čas: 11. – 20. ledna 2021

Přítomni: dle prezenční listiny – viz příloha zápisu

Zápis:

1. Úvod

- 13. jednání pracovní skupiny (PS) se konalo distanční formou, a to s ohledem na stále trvající nouzový stav a mimořádná vládní opatření.
- Všem členům PS byl 11. 1. zaslán průvodní email, který obsahoval podrobné instrukce a úkoly.
- Členové zároveň obdrželi všechny podklady a dokumenty k vyjádření.
- Ke všem těmto dokumentům zaslali členové zpětnou vazbu opět emailovou formou.
- Prezenční listina byla vytvořena na základě zpětné vazby.

2. Logické rámce aktivit vybraných z Akčního plánu na období 07/2020 – 12/2021

- Logický rámec je stručný a přehledný zápis projektového návrhu, jeho logických vazeb a základních parametrů a má za cíl usnadnit realizaci vybraných aktivit i po skončení projektu MAP II.
- J. Pluhařová (ZŠ Staňkov) uvedla, že může nabídnout akci vzájemného sdílení s tématy: kritické myšlení, oborové čtenářství, prožitkové čtenářství, poezie bez obav, popř. pisatelství.
- J. Pluháčková (ZUŠ Staňkov) navrhla mezi semináře zařadit téma tvůrčí psaní, seznámení se se scénickým čtením.
- S. Dominiková (rodič) navrhla zařadit téma „papírová kniha – čtečka knih“.

3. Informace o stávajícím stavu gramotností a inkluзивity

- Jedná se o kapitolu z aktualizované analytické části MAP II.
- J. Koutníková (veřejnost) sdělila, že z vlastního pohledu však kolem sebe vidí narůstající trendy moderních "chytrých" technologií, skrze které nejen děti výrazně častěji komunikují. Tyto technologie také přinášejí díky elektronickým formátům knih, mít tu svoji rozečtenou stále sebou a tedy ji číst prakticky kdekoli. Osobně se domnívá, že stinnou stránkou těchto nových technologií je, že spíše žáky od čtení klasicky psaných knih odrazují. Moderní komunikační či sociální aplikace jsou velmi dynamické, rychle se přizpůsobují a většinou zaměstnávají i více smyslů. Velmi výrazně na sebe strhávají pozornost a domnívá se, že i díky téměř okamžité odezvě či zodpovězení dotazu snižují míru trpělivosti a chuti se čemukoliv více do hloubky věnovat.
- Š. Šlajsová (ZŠ Kdyně) se domnívá, že žáci na 1. stupni se více zajímají o čtení knih. U sebe ve 3. třídě vidí, že lze většinu žáků dobře motivovat. Ve škole také mají knihovničky, ze kterých si mohou žáci knihu vypůjčit a po přečtení ji opět vrátit. Díky referátům o přečtené knize seznámí ostatní spolužáky ve třídě se svou četbou a poradí tak ostatním, co mohou ve svém věku číst. Nerozhodným dětem a slabším čtenářům to velmi pomáhá.
- J. Pluhařová (ZŠ Staňkov) uvedla, že čtenářská gramotnost na území se značně posouvá. Na základních školách se postupně objevuje zavádění čtenářských dílen, jako součásti výuky, vedle klasických čtenářských lekcí. Žáci zde mají příležitost si osvojit nejen techniku čtení, ale i prožitek ze čtení s následným sdílením. I čtenářské dílny lze využít k výuce literatury, naučit se čtenářským strategiím. Samotný prožitek ze čtení a umožnění zvnitřnění si čtenářských modelů chování působí na žáky vyšší mírou motivační. Zároveň žáci dostávají prostor pro samostatný výběr literatury i pro individuální tempo čtení. Ideálním stavem je propojení čtenářských dílen se čtenářskou lekcí, kde má žák příležitost získané dovednosti a návyky ze čtenářských lekcí aplikovat do samostatného čtenářství. Výhodou je zapojení jednotlivých ZŠ do projektů - šablon, ze kterých školy mohly získat knižní tituly přímo do tříd k žákům. Žáci si knihy mohou půjčovat, mají je k dispozici o přestávkách i v hodinách a mohou si tak rozšiřovat svá čtenářská teritoria.

- J. Volfíková (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) sdělila ke čtenářské gramotnosti, že ze své zkušenosti může potvrdit, že děti více čtou. Ale stále je velký problém, jak přesvědčit ke čtení děti se špatným prospěchem či děti z nepodnětného domácího prostředí. Tyto děti (a často bohužel i jejich rodiče) vnímají čtení jako ztrátu času. K digitální gramotnosti dodala, že u některých dětí panuje nechuť naučit se pracovat s různými platformami, na kterých probíhá on-line výuka. Opět to podle ní souvisí se skupinou dětí, která má nechuť absolutně ke všemu, co se vzděláváním souvisí.
- S. Dominiková (rodič) doplnila, že čtenářská gramotnost se podle ní posunula rovněž díky lepší práci knihoven, jejich pestřejší nabídce. Oceňuje, že i MŠ navštěvují pravidelně knihovny.
- L. Forstová (Člověk v tísni) uvedla, že z pohledu pracovníka v sociálních službách a podpory vzdělávání nevidí žádný zájem o čtení. Děti nemají žádnou motivaci ke čtení více než povinného textu v učebnicích, natož samostatné iniciativy například pro čtenářský deník. Jako jednu z možných motivací by viděla pozitivní hodnocení učitelů (známky), ale i čtení v hodinách literatury na úrovni volnočasové aktivity. Myslí tím například přečíst text a zkusit si podle něj zahrát čtené divadlo, nebo namalovat děj, hlavního hrdinu apod. K digitální gramotnosti navrhla propojení zájmu dětí a ŠVP.
- T. Smazalová (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) sdělila, že se zněním souhlasí a doplnila, že zájem o četbu se podle ní zvýšil i díky tomu, že nakladatelství např. Paseka či Argo, začala hojně vydávat komiksy zpracovávající historická témata či klasická literární díla - jsou tak žákům přístupnější a snáze si k nim najdou cestu.

4. Vymezení problémových a prioritních problémových oblastí

- Jedná se o kapitolu z aktualizované analytické části MAP II.
- Š. Šlajsová (ZŠ Kdyně) uvedla, že do popředí se dostávají nedostatečné materiálně technické podmínky pro rozvoj čtenářské gramotnosti mimo školu. Stejně tak je nedostatečný srovnávací nástroj úrovně čtenářské gramotnosti pro žáky daného věku nebo ročníku.
- J. Pluhařová (ZŠ Staňkov) zmínila ke kapitole 1 problémovou oblast „Nedostatečné materiálně technické podmínky pro rozvoj čtenářské gramotnosti mimo školu“ -

v současné době jisté „sociální izolace“ je množství rodin sociálně slabých bez přístupu a mnohdy i bez vazby k literatuře. Jako prioritní vnímá „Nedostatek organizovaných akcí na sdílení dobré praxe, výměn zkušeností“. Ke kapitole 7 uvedla, že v současné době došlo ke skokovému nárůstu využívání ICT techniky ve výuce. Pedagogové i žáci (potažmo jejich rodiče) byli nuceni orientovat se v prostředí umožňující bezpečný kontakt a bezpečnou práci ve světě techniky. Od třetích ročníků ZŠ si žáci osvojují práci v on-line prostředí. Současně s tímto technickým boomem však doba naráží na obrovské rozdíly technické vyspělosti rodin. I zde je ale patrný posun.

- J. Volfíková (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) ke kapitole 1 uvedla:
 - K bodu „nedostatečná spolupráce mezi jednotlivými institucemi“, že když potřebovala program pro děti v muzeu, nikdy nebyl problém a vždy jí vyšli vstříc. Buď prohlídkou s průvodcem, nebo nabídli nějaký pracovní list.
 - K bodu „nedostatek kvalitních vzdělávacích aktivit“, že bohužel ne všechna školení jsou kvalitní. Z vlastní zkušenosti potvrdila, že nejlepší tipy na to, jak udělat výuku zajímavější, jaké knížky dětem doporučit, jaká čítanka nebo pracovní list je dobrý, získala během "výměny zkušeností" s kolegy z jiných škol, se kterými se setkala třeba v rámci olympiád z českého jazyka nebo o přestávce či během diskuze na jiném školení.

Ke kapitole 7 uvedla, že jsou velké rozdíly ve schopnosti pedagogů používat ICT vybavení a následně neschopnost žáky v daném virtuálním prostředí naučit pracovat.

- L. Forstová (Člověk v tísni) uvedla, že u kapitoly 1 postrádá bod, kde by se zapojili také rodiče a jakým způsobem. Například v rámci pregramotnosti by mohly MŠ navrhnout úkoly společné pro děti i rodiče, totiž přečíst doma příběh, o kterém si budou ve školce povídat. Na to by mohly navazovat ZŠ na nižším stupni a postupně by tyto domácí úkoly byly přenášeny na děti. V kapitole 7 pozitivně hodnotí téma mentoringu, který je téměř neznámý a zasloužil by si větší povědomí i propagaci (Navrhuje propojení studentů vyšších ročníků propojit s dětmi z nižších ročníků, případně středoškolské studenty, nebo seniory). Co se týká aktuální distanční výuky, mohli by se učitelé češtiny podle ní více zaměřit na četbu a méně na procvičování gramatiky. Někteří učitelé zadávají přehnané množství úkolů k procvičování a naopak některé předměty jsou v současné době naprosto neaktivní.

- V. Kybic (odborník na začleňování ICT do vzdělávání) navrhl ke kapitole 7 přidat problémovou oblast „Nedostatečná kvalita internetového připojení při distančním vzdělávání, jak na straně učitelů, tak žáků“.

5. SWOT – 3 analýzy prioritních problémových oblastí

- Jedná se též o kapitolu z aktualizované analytické části MAP II. Navazuje na prioritní problémové oblasti.
- J. Pluhařová (ZŠ Staňkov) postrádá u oblasti 1 v části příležitostí „Zajištění prostoru pro vzájemné sdílení pedagogů v oblasti čtenářství“ a v oblasti hrozeb pak „Uzavření knihoven, omezení sociálních kontaktů vlivem pandemie“.
- T. Smazalová (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) navrhla mezi slabé stránky v oblasti 5 uvést i časové vytížení mentorů, kteří jsou vázáni hodinami na domovské škole, které musí odučít a nemohou tak odjet jako školitelé jinam - nabídla formulaci: "Pracovní vytíženost mentorů".

6. Priority a cíle do 4. aktualizace SR MAP II platné od 1. 7. 2021

- Členové PS byli dále vyzváni, aby zvážili aktualizaci cílů jednotlivých priorit tak, aby tyto cíle odrážely s ohledem na aktuální epidemiologickou situaci aktuální potřeby v našem území. Situace je momentálně spojená s častější distanční výukou a dalšími specifiky současného stavu.
- Š. Šlajsová (ZŠ Kdyně) sdělila, že vzhledem k současné epidemiologické situaci nelze cíle a priority zcela naplnit. Díky distanční výuce lze poměrně dobře zadat, co mají žáci číst, a pak nějakou formou ověřit úroveň přečteného. Žáci si i nadále vypracovávají čtenářské listy - jde o záznam o přečtené knize. Knihy doporučuje ona, nebo žáci sobě navzájem. Více jsou také na 1. stupni zapojeni rodiče. Problém, se kterým se díky distanční výuce setkala, je špatná spolupráce dětí ze sociálně slabých rodin, které nemají možnost připojení k internetu, případně nevlastní kameru nebo mikrofon. Byla sice možná výpůjčka tabletu ze školy, ale bez internetu se pracovat nedá. V takovém případě fungují individuální konzultace, pokud se na ně žáci dostaví. Velkým kladem podle ní je, že i v této nelehké době chodí na školu pestrá nabídka webinářů pro učitele.
- J. Pluhařová (ZŠ Staňkov) uvedla potřebu doplnění cíle „Zajištění webinářů pro rozvoj čtenářství pro rodiče“.

- J. Pluháčková (ZUŠ Staňkov) upozornila, že jsou pro ZUŠ těžko realizovatelná výměnná setkání s žáky jiných ZUŠ z důvodu výuky v odpoledních hodinách. Možnost setkávání je spíše na veřejných akcích a prostřednictvím video nahrávek.
- J. Volfiková (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) dodala, že by začlenila ještě lepší vybavení místních knihoven literaturou pro děti a mládež. Dále upozornila, že řada aktivit je těžko realizovatelná, když se děti nemohou stýkat ani v rámci školy.
- S. Dominiková (rodič) navrhla doplnit s ohledem na okolnosti novou prioritu a její cíle v následujícím znění:
 - 12. Podpora rozvoje distanční výuky
 - 12.1 IT podpora dětí ze sociálně slabších rodin
 - 12.2 Kompetence pedagoga v době distanční výuky
 - 12.3 Nejčastější problémy spojené s distanční výukou
 - 12.4 Dopad distanční výuky na pohybovou aktivitu dětí

7. Ostatní

- E. Švambergová (rodič) uvedla, že jako rodič si myslí, že distanční výuka je nedostačující, ať už z hlediska problémů s připojením, tak soustředění dětí a celkového režimu, který je jiný než běžně. Dětem chybí motivace se učit a učitelé musí spíše řešit, jak se s kým slyší/vidí, než samotnou výuku. Záleží podle ní na samotném učiteli. Klade si otázku, jak je možné, že někteří žáci mají distanční výuku přesně podle rozvrhu několik hodin denně a jiní oproti nim mají jen 1 hodinu denně.
- J. Volfiková (ZŠ a MŠ Klenčí pod Čerchovem) závěrem s odkazem na přečtené dokumenty dodala, že si sama učivo z češtiny zredukovala, dále si upravila plán podle toho, co se děti můžou naučit samy a s čím počká, až budou ve škole. Vytvořila jim návody s printscreeny obrazovky, aby věděly, jak mají různé typy úloh odevzdávat a jak to funguje. Ale efektivitu své práce vnímá téměř jako nulovou. Spolupracují s ní vesměs pouze žáci s "rodinným zázemím" a ti, co mají o školu zájem i normálně. Zbytek nechte zadání, během on-line hodiny je nemůže nijak donutit, aby si zapnuli mikrofon, natož kameru. Je jí jasné, že během on-line výuky mezi sebou komunikují na chatu nebo hrají hry, vymlouvají se, že jim technika nefunguje, že mají špatný počítač, slabou wifi (ačkoliv škola odpovídající vybavení k zapůjčení poskytuje). Další

katastrofou jsou někteří žáci s IVP, kteří sami nejsou schopni s počítačem pořádně pracovat a bohužel to nezvládají ani jejich rodiče. Distanční výuka by podle ní mohla být velmi kvalitní, kdyby hodina probíhala maximálně s deseti žáky, kteří by byli alespoň trochu soustředění, reagovali by a spolupracovali.

- L. Forstová (Člověk v tísni) dodala, že málokterý učitel dokáže děti zaujmout v rámci online výuky. Z vlastní praxe oceňuje snahu učitelů, kteří se věnují dětem bez PC tak, že jim zadávají materiály k výuce a procvičování v papírové formě. Kdyby se podobně pracovalo i s dětmi s online připojením, online výuka by tak mohla být více zaměřena přátelsky a konzultačně. Dobrou praxi má i se spoluprací s několika učiteli z různých základních škol. V některých případech jako spolupracující pracovník s rodinou oslovila učitele dětí a ti jí pak posílali materiály do mailu, odkud je dále předávala do rodin a v případě potřeby procházela s dětmi. Stejným způsobem vypracovávali i testy. Z některých škol se ozývali sami učitelé.
- K. Bendová (DDM Domažlice) se vyjádřila, že vzhledem k epidemiologické situaci je nutno akce pojmout jinak (online). Jako nápad sdílela možnou virtuální prohlídku MěsttKNB – Centrum Pivovar pro děti z MŠ. Dodala, že by bylo fajn realizovat pravidelná online setkávání pedagogů.
- P. Lorencová (asistentka pedagoga) uvedla, že vnímá rozdíly v přístupu ke čtenářské gramotnosti v rámci školských zařízení a aspektů, které to ovlivňují, je mnoho. Dále dodala, že distanční výuka se v letošním roce zlepšila, navzdory občasným problémům s připojením. Vnímá, že je to náročné pro všechny zúčastněné a úkolů je někdy příliš. Problém vnímá také v chybějícím kolektivu.

8. Příští setkání

- Březen 2021 – termín bude upřesněn.
- Obsahem bude 6. evaluační zpráva a aktualizace VIZE vzdělávací politiky v území.

V Domažlicích dne 21. 1. 2021

Jméno a podpis zhotovitele zápisu: Marek Zachariáš

Jméno a podpis ověřovatele zápisu: Ing. Eliška Heidlerová